

Lapin korkeakoulukonserni

Sociopolis-toimintakertomus 2012

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu ja Lapin yliopisto ovat sopineet Lapin korkeakoulukonserniin sisältyvästä Sociopolis-yhteistyörakenteesta, joka kattaa ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan ja yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnan sosiaalityön oppiainepoolin yhteistyön. Oppilaitosten rehtorit allekirjoittivat Sociopolis-yhteistyösopimuksen 17. 1.2012. Tämän jälkeen Sociopolis on voinut aloittaa toimintansa virallisena sopimuksellisena rakenteena.

Yhteistyön kohde ja tavoite

Sociopolis-sopimuksen mukaan yhteistyöllä selkiytetään osapuolten yhteisiä toiminnallisia profiileja, vahvistetaan alan koulutuksen, soveltavan tutkimuksen sekä kehittämis- ja palvelutoiminnan kokonaisuutta ja vaikuttavuutta Pohjois-Suomessa ja Barentsin alueella sekä lisätään alan vetovoimaa. Tavoitteena on myös toteuttaa yhteistä opiskelijamarkkinointia, lisätä koulutuksen kansainvälisyyttä ja vahvistaa hanketoiminnan vaikuttavuutta.

Sopimuksessa mainittuja yhteistyöalueita ovat mm.

- yhteisen opiskelijamarkkinoinnin kehittäminen
- joustavien ja houkuttelevien opintopolkujen rakentaminen kansallisesti ja kansainvälisesti
- avoimen korkeakouluopetuksen hyödyntäminen yhteisessä toiminnassa
- opetus-, soveltava tutkimus- ja kehitysresurssin käytön suunnittelu yhteistyötoimintoihin
- yhdessä sovittavien toiminnallisten kärkeiden kehittäminen
- tutkimus- ja kehittämishankeyhteistyön vahvistaminen.

Yhteistyöhön liittyvä hallinto

Yhteistyötä johtaa Sociopolis -johtoryhmä, johon Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun rehtori on nimennyt ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan toimialajohtaja Leena Leväsvirran sekä sosiaalialan koulutuksesta vastaavan lehtori Heli Arolan, ja Lapin yliopiston rehtori on nimennyt yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnasta professori Merja Laitisen ja yhteiskuntatieteiden

tiedekunnan sosiaalityön oppiainepoolista professori Anneli Pohjolan sekä Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen johtoryhmä on nimennyt kehitysjohtaja Kaisa Kostamo-Pääkön. Anneli Pohjola on jäänyt tutkimusapurahalle elokuussa 2012, joten yliopisto nimennee hänen tilalleen uuden edustajan. Johtoryhmä on kokoontunut ensimmäisen kerran 24.9.2012 ja toisen kerran 3.12.2012. Johtoryhmän sihteerinä on toiminut osapuolten yhteisen Lapin sosiaalityön ja sosiaalialan opetus- ja tutkimuskeskuksen projektipäällikkö Tarja Kemppainen.

Johtoryhmää edeltänyt korkeakoulukonsernin asettama työryhmä on vastannut toiminnan suunnittelusta ja toteutuksen etenemisestä ennen johtoryhmän nimeämistä. Se on kokoontunut vuoden 2012 aikana 2 kertaa: 10.1.12 ja 20.1.12. Laajempi yhteinen työkokous on pidetty 3.5.2012. Ensimmäinen varsinainen johtoryhmän kokous pidettiin 24.9.2012. Lisäksi Sociopoliksen yhteisen Lapin sosiaalityön ja sosiaalialan koulutuksen opetus- ja tutkimuskeskus-hankkeen (esr) ohjausryhmän kokouksia on ollut 3 eli 20.1.12, 16.4.12 ja 20.9.12. Yhteistyö on siten ollut vuoden aikana tiivistä. Lisäksi kummankin sopijaosapuolen sisäisiä yhteistä toimintaa suunnittelevia yhteistyökokouksia on pidetty useita toiminnan jalkauttamiseksi koko henkilöstöä sitouttavaksi.

Täydentävään työnjakoon ja profiloitumiseen perustuva koulutuksen sisällöllinen kehittäminen (toiminnalliset kärkiteemat)

Molemmilla korkeakouluilla on selkeästi omat tavoitteet ja omat koulutustehtävät, Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu vastaa sosiaalialan sosionomi AMK-, sosiaalialan ylempi AMK- sekä sosiaali- ja terveystieteiden yhteisestä geronomi -koulutuksesta ja Lapin yliopisto sosiaalityön maisteri-koulutuksesta sekä kuntoutustieteen ja julkisoikeuden opetuksesta ja yhteiskuntatieteellisestä jatkokoulutuksesta. Molemmilla on lisäksi tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa. Molemmilla korkeakouluilla on selkeät omat vahvuutensa, joiden pohjalle on mahdollista rakentaa vahva yhteistyö. Yhtenä yhteisenä jatkossa huomioitavana vahvuusalueena on myös molemmilla korkeakouluilla oleva taiteiden osaaminen.

Kehittämiseen kytkeytyy yhteisten vahvuusalueiden ja osaamisen tunnistaminen ja vahvistaminen. Haasteena on Lapin sosiaalityön ja sosiaalialan korkeakoulutuksen sekä yhteisen että toimijakohtaisten, myös valtakunnallisesti vetovoimaisten profiilien työstäminen.

Sociopoliksen johtoryhmässä on mukana sosiaalialan keskeinen alueellinen kehittäjätaho, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Poske, jonka kautta korkeakoulujen työelämäyhteistyötä on mahdollista rakentaa yhteistyössä. Työelämäyhteistyön vahvistaminen on nostettu yhteistyön kärjeksi perustamalla yhteinen Lapin sosiaalityön ja sosiaalialan opetus- ja tutkimuskeskus., jossa Poske toimii keskeisenä yhteistyökumppanina.

Korkeakoulujen yhteistyön keskeisiksi opetuksen, tutkimuksen ja kehittämisen sisällöllisiksi painoalueiksi on alustavasti asetettu seuraavat kolme:

- **sosiaalityön ja sosiaalialan koulutus- ja osaamistarpeiden kartoittaminen sekä alan työmenetelmien kehittäminen** (pilotteina jo toteutetut ryhmätyömenetelmien ja yhteisöllisten menetelmien kehittäminen yhteistyössä Posken kanssa)
- **alueellinen kehittäminen** yhteistyössä työelämän kanssa, mm. **vaikuttavuuden arviointi** yhteistyössä työelämän kehittämistiimien kanssa sisältäen arviointi- ja ennakointiosaamisen kehittämisen (Poske ja käytännön toimijat, mahdollistaen tutkimusopetusta ja opinnäytteitä pysyvän tiedonkeruun mallin pohjalta kummankin korkeakoulun vahvuusalueiden mukaisesti). Alueella erityinen haaste liittyy myös pienten kuntien työn kehittämiseen.
- molemmissa korkeakouluissa opetettavan **vanhustyön profiilin vahvistaminen** (sosionomi- ja geronomi-koulutus ammattikorkeakoulussa ja gerontologisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto yliopistossa, sisältäen vanhustyön johtamisen, mahdollinen opiskelijayhteistyö käytännön opetuksessa ja opinnäytetöissä, vanhustyö on myös yksi Posken tulevan sosiaali- ja terveysalan kehittämisrakenteen tulevista painopisteistä)

Aloitusvaiheen painopisteet on valittu siten, että ne tukevat sekä ammattikorkeakoulun, sen sosiaali- ja terveysalan koulutuksen että yliopiston ja sen yhteiskuntatieteiden tiedekunnan strategisia painotuksia. Strategioiden mukaisesti profiilien luomisessa keskitytään sosiaalisen hyvinvoinnin, sen uudenlaisten palvelujen ja työprosessien kehittämiseen. Samalla painotetaan alueellista kehittämistoimintaa ja vaikuttavuutta korkeakoulujen lakisääteisenä tehtävänä. Strategisissa painopisteissä on huomioitu myös Lapin korkeakoulunkonsernin Hyvinvoinnin Lappi –toimintakokonaisuus. Sociopoliksen toimijat ovat aktiivisesti mukana sen kärkien

kehittämisessä, jolloin eri toiminnot saadaan synergisesti tukemaan toisiaan. Esimerkiksi vanhustyön alueella on käynnistynyt IkäEhyt –hanke.

Edellisten painoalueiden lisäksi osaamista tarvitaan erityisesti sosiaaioikeudellisissa kysymyksissä, sosiaalialan johtamis- ja esimiestyön kehittämisessä, päihde- ja mielenterveystyössä, teknologisten sovellusten kehittämisessä sekä rakenteellisessa työssä. Tarkempi suunnittelu edellyttää kuntien ja muiden alan toimijoiden käytännön tarpeiden selvittämisen.

Keskeiset toteutuneet toiminnot

1. Opetus- ja tutkimuskeskus (opetus-, tutkimus- ja kehitysresurssin yhteinen käyttö)

Lapin sosiaalityön ja sosiaalialan opetus- ja tutkimuskeskuksen rakentaminen sekä pohjan luominen sen vakinaistamiselle työelämäyhteistyön koordinoijana on ollut yhteisen toiminnan kärkihanke.

Opetus- ja tutkimuskeskus toimii ensimmäisessä vaiheessa esr-rahoituksen turvin hankkeena 1.11.2011-31.10.2013 (lupa jatkoajalle 31.12.2013 saatu). Se on osa valtakunnallista alan koulutuksen kehitystyötä toteuttaen opetusministeriön työryhmän (Sosiaalialan korkeakoulutuksen suunta 2007) esitystä opetus- ja tutkimuskeskusten perustamisesta yliopistojen yhteyteen koulutuksen ja tutkimuksen käytäntöyhteyden rakenteeksi. Se on sisältynyt Sosnetin valtakunnallisen Sosiaalityön koulutuksen työelämälähtöisyys –hankkeen (esr) opetus- ja tutkimuskeskusten/klินิกoiden rakentamisen kokonaisuuteen (2008 – 2012).

Opetus- ja tutkimuskeskus on Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutuksen ja Lapin yliopiston sosiaalityön oppiainepoolin yhteinen, siinä toimii kolme työntekijää: projektipäällikkö Tarja Kemppainen/Lay, yliopistolehtori Marika Ahola/Lay (syyskuun loppuun saakka Virpi Filppa) ja lehtori Voitto Kuosmanen/K-T amk.

Keskeiset toiminnot vuoden aikana:

- Toteutettu **Savotta-pilotti** koulutusten käytännön opetuksen ja harjoittelujen kehittämiseksi, jossa on kokeiltu monipuolisesti uudenlaisia toimintamalleja, mm. uusien kuntien saaminen käytännön opetuspaikoiksi, amk- ja yliopisto-opiskelijoiden

työparityöskentely, tutkivat työskentelymallit ja opintojen laajempi integroiminen toisiaan tukeviksi kokonaisuuksiksi.

- Ensimmäinen sosiaalialan **käytännön opettajien ja ohjaajien koulutus** toteutettiin yhteistyönä ammattikorkeakoulun, yliopiston ja Posken kesken 17.11.2011 - 7.6.2012. Seuraavan koulutuksen suunnittelu käynnistettiin kokemusten pohjalta.
- Sosiaalialan työmenetelmien kehittämiseksi järjestettiin ammattikorkeakoulun, yliopiston ja Posken toimesta **Yhteisöllisten työmenetelmien (5op) koulutus**. Sen jatkoksi suunniteltiin 2.10.2012 alkanut **Ryhmäohjaajien koulutuskokonaisuus**.
- Toteutettu yhdessä Posken ja sopimuskuntien kanssa työparityöskentelyä pulmallisten asiakastapausten konsultaationa, siinä Posken työntekijä ja korkeakoulun opettaja ovat sosiaalityöntekijän pyynnöstä olleet mukana työstämässä ratkaisuvaihtoehtoja konsultaatiotarvetta aiheuttaneeseen asiakkaan tilanteeseen.
- Järjestetty yhdessä **Syrjäytyminen ja sosiaalityö -seminaari** 2.10.2012.
- Valmisteltu opetuksen ja tutkimuksen työelämäyhteistyön kuntaneuvotteluja ja verkostomaisen yhteistyörakenteen luomista Lappiin.
- On kehitetty koulutuksen ja tutkimuksen järjestöyhteistyötä osallistumalla mm. Rovalan ja Lapin oppilaitosten yhteistyösopimusmallin kehittelyyn ja sopimuksen toteutumiseen. Valmisteltu yhteistyössä Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistyksen kanssa järjestöjen kehittämisrakenteeseen liittyvän Oppilaitosyhteistyö –hankkeen hakemus Ray:lle, tavoitteena työelämäyhteistyön tiivistäminen järjestöihin, järjestötietouden lisääminen opetuksessa sekä käytännön opetuksen ja opinnäytteiden mahdollistuminen järjestöyhteistyössä. Hanke sai joulukuussa Raha-automaattiyhdistyksen myönteisen esityksen rahoitukselle ajalle 2013 – 2016.

2. Joustavien opintopolkujen rakentaminen

Yliopiston sosiaalityön valintakriteerit on muokattu lukuvuoden 2011-12 alusta alkaen mahdollistamaan sosionomi-koulutuksen pohjalta yliopiston maisteritutkinnon opiskeluoikeuden hakemisen sosiaalityö pääaineena. Sosionomit voivat hakea muun korkeakoulututkinnon suorittaneiden valintaryhmässä, jolloin heiltä edellytetään hakuvaiheessa muiden muun korkeakoulututkinnon suorittaneiden tavoin suoritettua sosiaalityön perus- ja aineopinnot, kuitenkin siten että heidän tutkintonsa tuottamat

korvaavuudet sosiaalityöhön otetaan huomioon. Tutkinnon suoritusoikeuden saatuaan heiltä ei edellytetä kieliopintoja eikä sivuaineopintoja. Täydentävinä opintoina tulee suorittaa sosiaalityön aineopintojen ne osiot, joita avoimen yliopiston opinnot eivät sisällä (esim. sosiaalityön käytäntöön liittyvät opinnot ja sosiaalityön normisto) sekä tiedekunnan metodiopinnot.

3. Avoimen korkeakouluopetuksen hyödyntäminen (Joustavien opintopolkujen rakentaminen)

Sociopoliksen toimintana syksyn 2011 alusta lukien **yliopiston sosiaalityön perus- ja aineopinnot on avattu avoimen yliopiston kautta Kemissä**. Ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat voivat toisesta vuosikurssista alkaen suorittaa yliopiston sosiaalityön perus- ja aineopintojen opinnot (tutkinnon mahdollistamien korvaavuuksien jälkeen suoritettavaksi jäävät opinnot) siten, että 15 op opinnoista voi sisältyä vapaavalintaisina sosionomin tutkintoon ja ylimenevä osuus tutkinnon ulkopuolisina opintoina. Avoimen opetus mahdollistaa sen, että sosionomi-tutkintoa suorittava voi halutessaan saada **joustavan opintopolun yliopiston sosiaalityön maisteriopintoihin** tai laajentaa muuten osaamistaan yliopistollisilla omaa ammattia tukevilla opinnoilla. Sosiaalityön perus- ja aineopinnot ovat nyt tarjolla toista lukuvuotta ammattikorkeakoulun opiskelijoille.

4. Opiskelijamarkkinointi

Osa opiskelijamarkkinointia on edellä mainittujen joustavien opintopolkujen avaaminen ammattikorkeakoulusta yliopistoon. Opiskelua on markkinoitu kirjoittamalla sosiaalialan kysymyksistä ja opinnoista alueiden päivälehtiin. Suunnitteilla on yhteisen markkinointisuunnitelman laatiminen sekä yhteinen opiskelijamarkkinointi Lapin lukioihin ja sosiaalisen median ja nuorten virtuaaliympäristöjen kautta.

5. Tutkimus- ja kehitysyhteistyö

Meneillään olevat tutkimus- ja kehityshankkeet on kartoitettu yhteisissä tapaamisissa ja visioitu samalla uusia tarpeita. Yhteisessä työkokouksessa toukokuussa 2012 nimettiin **työryhmä** (lehtori Voitto Kuosmanen ja yliopettaja Leena Viinamäki

ammattikorkeakoulusta ja professori Merja Laitinen ja professori Anneli Pohjola yliopistosta) suunnittelemaan yhteisen tutkimus- ja kehitystyön toteutusta. Työryhmä on kokoontunut yhden kerran.

Posken kehittämishankkeet ja erityisesti valtakunnalliseen Kaste-ohjelmaan kuuluva PaKaste-hankekokonaisuus tarjoaa toimivan yhteistyörakenteen myös Sociopoliksen tutkimus- ja kehitystyöhön mm. opinnäytetöiden aiheina.

Kehityshankkeena meneillään on jo edellä mainittu **Lapin sosiaalityön ja sosiaalialan opetus- ja tutkimuskeskus** –toimintakokonaisuuden rakentaminen (esr).

Meneillään on yliopettaja Leena Viinamäen, lehtori Voitto Kuosmasen ja professori Anneli Pohjolan yhteinen **tutkimus ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden työmarkkina-aseman muotoutumisesta**. Tutkimuksesta on julkaistu yksi artikkeli 2010 ja tulosten kokonaiskoonta on meneillään.

6. Tiedostustoiminta

Sociopoliksen toiminnasta järjestettiin tiedotustilaisuus yhteistyösopimuksen allekirjoitustilaisuuden yhteydessä 17.1.2012, mukana olivat myös ammattikorkeakoulun sekä yliopiston rehtorit. Toiminta sai runsaasti näkyvyyttä alueen lehdistössä.

Toimintavuoden aikana on luotu Sociopoliksen www-sivut LUCin sivujen yhteyteen. Sivuille on koottu yleisen sekä ajankohtaisen informaatiotiedon lisäksi toimintaan liittyviä julkaisutietoja, opinnäytetöiden aihe- ja aineistopankit, linkit valmistuneisiin opinnäytetöihin ym. Tavoitteena on, että sivusto palvelee mahdollisimman hyvin sekä yhteistyöoppilaitosten opiskelijoita ja henkilöstöä, työelämän sidosryhmiä että alan opiskelusta kiinnostuneita.